ENKÖPINGS KOMMUN

Yttrande
Datum: 2026-10-22
Ärendenummer: KS2026/930
Beslutande organ: Kommunstyrelsen

Handläggare
Tobias Viberg
Planarkitekt
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Samråd: Nätutvecklingsplan Vattenfall AB 2027-2036

Enköpings kommun har beretts möjlighet att yttra sig över Vattenfalls nätutvecklingsplan 2027-2036 och vill avge följande yttrande:

I Enköpings kommun finns två elnätsbolag med koncessioner. E.ON har lokalnätet för större delen av Enköpings stad inklusive Bredsand, medan Vattenfall har koncession för lokalnät för kommunen i övrigt samt regionnätet. Enköping ser positivt på den utveckling av nätutvecklingsplanerna som skett sedan 2024 med enhetligare utformning och prognosmetodik för E.ON respektive Vattenfall. Dokumenten är lättare att jämföra och relevanta uppgifter i o m Enköping är lättare att hitta.

Enköpings kommun ser nätutvecklingsplanen som ett bra underlag vid framtagande av kommunala styrdokument och kommunal planering. Vi ser också planen som en bra utgångspunkt för fortsatt dialog mellan kommunen och nätbolaget om tillkommande behov.

Vi delar bolagets analys av de vertikala samband och behov som finns mellan lokalnät, regionnät och stamnät för att kunna tillgodose behovet av ökad effekt. Vi ser nätutvecklingsplanerna som ett värdefullt verktyg för att kunna tydliggöra dessa samband.

Vattenfall har dubbla roller i Enköping som både ägare av regionnätet som innebär beroenden och samband med lokala nät i Enköpings stad och Håbo. Men även som lokalnätsaktör på Enköpings landsbygd och mindre tätorter. Vattenfall är även leverantör av kapacitet till expansionsområdena i de nordöstra delarna av Enköpings tätort och till effektkrävande verksamheter inom E.ONs lokalnät om effektbehovet överskrider koncessionen för E.ONs lokalnät.

Enköpings kommun vill lyfta vikten av att dialog och samråd sker i samband med ny- eller ombyggnation av nätet. Det bör ske i ett tidigt skede, redan innan tillståndsprövningen, med sakägare som berörs av nätbyggnationen i enlighet med Energimarknadsinspektionens rekommendationer.

Behov av ytterligare samordning

Dagens snabba utveckling med ökande behov av effektkrävande digitala tjänster och höga ambitioner att ställa om från fossila bränslen till elektricitet, innebär att nätutbyggnadsplanens prognos kan ställas på ända vid en enskild stor förfrågan om etablering och anslutning. Enköpings kommun inser att det inte är enkelt att ta höjd för i en nätutvecklingsplan, men vill ändå ta tillfället i akt att påtala hur avsaknaden av nationell strategi för lokalisering av mycket effektkrävande verksamheter (t ex datacenter) skapar stora osäkerheter planeringsmässigt. Det gäller kommunen men sannolikt även nätbolagen. Enköping ser därför fram emot en tydligare samordning framöver med regionala eller nationella planer inom nätutbyggnad, effektfördelning och strategier för lokalisering av verksamheter med effektbehov som vida överstiger förhållandena som lett fram till dagens regelverk.

Behov av flexibilitetstjänster

Enköpings kommun delar bolagets beskrivning av de utmaningar som finns med ytterligare behov av överföringskapacitet på kort sikt. Vi delar också synen på de behov av flexibilitetslösningar som redovisas för att kunna möta dessa ökade behov. Kommunen fördjupar gärna samarbetet med Vattenfall för att hitta aktörer som kan bidra i detta arbete.

För att bättre kunna planera vill vi att Vattenfall, i dialog med kommunen, redovisar en mer finfördelad bedömning av flexibilitetsbehovet för Enköping specifikt (ungefärlig volym och när i tiden behovet uppstår) samt hur stor del av detta behov som i dag bedöms kunna täckas genom befintliga eller möjliga flexibilitetsresurser i kommunen. Kommunen arbetar med att ta fram en energiplan och flexibilitetstjänster inkluderas i arbetet.

För Enköpings del vore det värdefullt att veta i vilka delar av kommunen Vattenfall bedömer att villkorade avtal eller andra flexibla anslutningsformer kan komma att bli aktuella, till exempel för nya verksamhetsområden som Aros Park – Sneby eller större laddinfrastrukturprojekt.

Planerade investeringar

Enköping är en kommun i tillväxt och i de kommunala planer som finns skapar vi förutsättningar för en befolkning på 60 000 personer år 2040. I våra uppdaterade prognoser ser vi framför oss en försiktigare utveckling även om det råder stor osäkerhet. Vi planerar också att expandera med ett antal nya verksamhetsområden. Enköpings kommun anser att de redovisade planerade investeringarna tar höjd för de tillkommande behov av effekt som finns i den planerade kommunala befolknings- och bebyggelseutvecklingen, utifrån vad som är känt idag.

Enköpings kommun önskar att Vattenfall tydliggör hur stor del av prognosen för Uppsala län, och specifikt för Enköping, som bygger på kommunens egna underlag (översiktsplan, detaljplaner, energiplan, mobilitetsstrategier m.m.). Detta för att vi bättre ska kunna säkerställa att våra planerade bostads- och verksamhetsetableringar, liksom mobilitetsomställningen, är korrekt beaktade i nätutvecklingsplanen.

Vi ser gärna ett förtydligande av hur den lokala produktionen i Enköping – både småskalig solkraft och eventuella större solcellsparker/energilager – har inkluderats i prognosen, samt om denna produktion ger upphov till särskilda investeringsbehov i lokal- eller regionnätet i kommunen.

Behov av förstärkning av befintliga elstationer

Vattenfalls station vid Västerleden i Enköping kommer inom ett antal år behöva flyttas för att kunna kapacitetsförstärkas. Enköpings kommun arbetar aktivt tillsammans med bolaget kring lokalisering av den nya stationen.

Behov av klimatomställning avseende mobilitet

Precis som de flesta kommuner har Enköping höga ambitioner på mobilitetsområdet. Förändrad lagstiftning på EU-området ställer ökade krav på laddkapacitet. Under de kommande åren ser vi stora behov av att ställa om fordonsflottan såväl den kommunala som de fordon som används av kommunmedlemmarna. Därmed ser vi också ett kraftigt växande behov av etablering av laddinfrastruktur.

Vår bedömning är att nätutvecklingsplanen i tillräcklig utsträckning tar höjd för detta ökade behov men ser också ett behov av en utvecklad framtida dialog inom detta område. Öster om Enköping finns påbörjad planering av ett nytt verksamhetsområde (Aros Park – Sneby) på 200 hektar med inriktning mot fordons- och teknikutveckling. Angränsande bergtäkt har i sin nya miljötillståndsansökan nämnt en framtida elektrifiering av verksamheten.

Enköpings kommun vet dock inte om exploatörerna i dessa fall ansökt om elkapacitet än.

Avslutningsvis

Sammantaget ser Enköping en positiv utveckling av nätutbyggnadsplanen sedan 2024. Det har blivit enklare att jämföra som kommun med två nätbolag inom den kommunala geografiska ytan. Planen ger en översiktlig bild av närmaste tio årens prognostiserade utveckling och för Enköping ser förutsättningarna relativt goda ut.

Samtidigt är det en brist att nätutvecklingsplanen inte kan visa hela bilden som den ser ut med energigemenskaper, batterilager och andra alternativ som nu utvecklas i snabb takt. Det är inte bolagets ansvar men ett medskick till Energimarknadsinspektionen. Som Enköping förstår prognoserna är heller inte exceptionellt effektkrävande etableringar alltid med, alternativt riskerar att räknas som dubbletter i flera kommuner. Förhoppningsvis utvecklas nät- och effektutvecklingsplanering ytterligare på regional och nationell nivå kommande år.

Enköping är med i Viable Cities och har höga ambitioner om snabbare omställning till klimatneutralitet än det nationella målet. Kommunen har en klimatstrategi antagen och en förstudie till klimatanpassningsplan finns att ta del av. Energiplan är under framtagande och kommunen jobbar löpande med prognostisering av tillkommande bostäder och verksamheter. Enköpings kommun fortsätter gärna och fördjupar dialogen med Vattenfall i energi- och elektrifieringsfrågor.

För Enköpings kommun

Kommunstyrelsens plan-, mark- och exploateringsutskott